

Elżbieta Matyaszevska – historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych, absolwentka historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Była pracownik Instytutu Leksykografii KUL – redaktorka i autorka haseł z zakresu sztuki religijnej, zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*. Przez lata współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków, publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego. W ramach prac związanych z gromadzeniem informacji o stratach kultury polskiej, prowadzonych przez Wydział do spraw Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przygotowała kilkadziesiąt kart obiektów rzeźbiarskich z XIX i XX wieku utraconych podczas II wojny światowej. Obecnie współpracuje z Instytutem Sztuki PAN w Warszawie, a także Redakcją Polskiego Słownika Biograficznego, pisząc biogramy polskich artystów, przewidziane do kolejnych tomów obu słowników. Utrzymuje stały kontakt jako wykładowca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Lublinie, Tomaszowie Lubelskim oraz Świdniku, a także z Filharmonią Lubelską, przygotowując tam, w ramach Akademii Muzyki i Plastyki, prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne (oferta jest skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu). Od paru lat związana jest z Domem Kultury LSM w Lublinie, gdzie w ramach tematów przewodnich „Niespiesznie po Lublinie”, „Czy artysta może być kobietą”, „Galeria arcydzieł”, prowadzi cykliczne wykłady z historii sztuki, popularyzujące wiedzę o znanych i mniej znanych artystach oraz artystkach, a także wybranych arcydziełach sztuki europejskiej.

Jest autorką książki „*Wierzę w cuda nie od dziś*”. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007), współautorką albumowego opracowania *Matejko. Obrazy olejne. Katalog* (Warszawa 1993), autorskich rozdziałów w kilku publikacjach zbiorowych dotyczących ikonograficznej obecności zwierząt w dziełach sztuki, referatów posesyjnych podejmujących problematykę sztuki religijnej oraz kilkadziesiąciu publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

CZwartki ze Sztuką
Spotkanie z historykiem sztuki
dr Elżbietą Matyaszevską
BIBLIA W OBRAZACH
Dzieje Jakuba
i jego potomków

Jak czytamy w *Starym Testamencie*, w 25 rozdziale *Księgi Rodzaju*, Izaak (syn Abrahama) i jego żona Rebeka długo nie mogli mieć dzieci. Gdy w końcu po wielu latach Rebeka zaszła w ciążę, usłyszała od Boga, że w jej łonie są dwa narody, dwa odrębne ludy, i że „jeden będzie silniejszy od drugiego, starszy będzie sługą młodszego”. Nie było to łatwe do zaakceptowania słowa. Z lękiem więc czekała na rozwiązanie. Gdy w końcu ono nastąpiło, na świat przyszły bliźnięta – drugi w kolejności narodzin trzymał pierwszego za piętę, na znak, że w przyszłości zajmie jego miejsce. Sytuacja, jaka miała miejsce w domu Izaaka, była o tyle trudna, że to właśnie pierworodnemu synowi przysługiwało tzw. prawo pierworództwa, a gdy rodziły się bliźnięta – temu, który pierwszy pojawił się na świecie. W systemie patriarchalnym, po śmierci ojca, głową rodziny zawsze zostawał najstarszy syn. Odtąd to on sprawował zwierzchnictwo nad młodszymi braćmi (dopóki pozostawali w domu) i miał obowiązek troszczyć się o rodzinę oraz reprezentować ją przed Bogiem. Poza tym dziedziczył dwie części majątku, czyli dwa razy więcej niż każdy z jego braci. Zazwyczaj też pierworodny syn otrzymywał od ojca specjalne błogosławieństwo, by ze spokojem mógł wykonywać swoje powinności wobec rodziny.

Zgodnie więc z zapisem biblijnym i w świetle obowiązującego wówczas prawa to Ezaw, pierworodny syn Izaaka, powinien był otrzymać od ojca specjalne błogosławieństwo. Tak się jednak nie stało. Ezaw sprzedał bowiem za miskę soczewicy swoje prawo pierworództwa młodszemu o parę minut bratu Jakubowi, i to jego właśnie pobłogosławił, wprowadzony w błąd, stary Izaak.

Historia rodzinna, naznaczona piętnem świadomego oszustwa, okazała się wielce inspirującym impulsem dla artystów wielu epok. Dzieje sprytnego Jakuba pojawiały się w dziejach sztuki zarówno w cyklach malarskich, łączonych

często z historią Józefa, jednego z jego synów, sprzedanych do niewoli przez braci, jak i w formie samodzielnych przedstawień, odnoszących się wyłącznie do tego epizodu. Tak czy inaczej, sztuka europejska przyniosła wiele obrazów ukazujących moment, gdy Jakub oferuje Ezawowi miskę stawy, lub scenę, gdy ociemniały Izaak z miłością dotyka owłosionej rękawiczki naciągniętej na dłoń podstępного Jakuba, który w ten sposób udawał starszego brata, by otrzymać ojcowskie błogosławieństwo.

Równie intrygujące dla twórców okazały się dalsze dzieje Jakuba, który, obawiając się gniewu brata-bliźniaka, opuścił dom rodzinny i udał się do Charanu, miejsca zamieszkania przychylnego mu Labana, brata jego matki Rebeki, pomagającej we wcześniejszym, niecnym oszustwie. Po drodze doświadcza dziwnego snu, z drabiną w tle – artyści temu epizodowi nadawali najczęściej tytuł „Drabina Jakubowa” lub „Sen Jakuba”, ukazując syna Izaaka śpiącego i śniącego o drabinie prowadzącej wprost do nieba - obecność stąpających po niej aniołów była interpretowana jako dowód na istnienie więzi między sferą ludzką a sferą ziemską.

Wdzięcznym tematem okazało się też spotkanie Jakuba z Rachelą, córką wuja Labana. Jakub zapalał do pięknej dziewczyny gorącym uczuciem i postanowił ją poślubić. Tu jednak natknął się na niespodziewaną przeszkodę – Laban, mimo wyrażonej zgody na zamążpójście Racheli, podstępnie wydał za Jakuba swą starszą córkę Leę, która zgodnie ze zwyczajem powinna pierwsza wyjść za mąż. Niegdyś oszust został więc teraz sam oszukany. Dopiero po kolejnych latach służby i po siedmioletnim pożyciu z Leą, Jakub mógł wziąć za żonę ukochaną Rachelę. Ten sensacyjno-romansowy wątek zaczerpnięty z dziejów Jakuba był nad wyraz chętnie obrazowany przez artystów różnych epok stylowych.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

CZWARTKI ZE SZTUKĄ
Spotkanie z historykiem sztuki
dr Elżbietą Matyaszewską
BIBLIA W OBRAZACH
Dzieje Jakuba
i jego potomków

Spotkanie odbędzie się
w czwartek 4 stycznia 2018 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny